
Sigara içmenin haram oluşu (Diyanet İslam İlmihali 2.cildinden)

Sigara içmenin haramlığı hakkında Diyanetin İslam İlmihalinin 2. cildinde şu bilgilere yer verilmiştir.

Özetle:

Alimler, bunların her birini deliller ile isbat ettiler. Bu delillerin her biri bir ihtimal ve zannı ifade ederlerse de yine hepsi bir arada kuvvet bulup tütünün **haram olmasını kesinlikle ifade ederler.**

İş bu merkezde olunca tütünü ekmek, biçmek, satmak, almak ve parasını yemek caiz değildir. Bunları böyle bildikten sonra tütünü terk ve tevbe etmek vacip ve lazımdır."

Tıp ve pozitif bilimlerdeki son gelişmeler artık sigaranın zararını şüphe ve tereddütlü bir konu olmaktan çıkarmıştır. Sigaranın yol açtığı hastalıklar, zararlar ve kirlenme konusunu ele alan birçok araştırma sonuçları yayımlanmış, bu konuda müstakil eserler kaleme alınmıştır. Bu araştırmalarda belirtildiğine göre sigara, insan vücudunda bağımlılık (tiryakilik) meydana getirmekte, kurtulunması giderek güçleşen bir alışkanlık halini almaktadır. Ağız, boğaz ve üst solunum yollarında tahribata, mide ve kalp hastalıklarına, damarlarda, sinirlerde fonksiyonel bozukluklara yol açmakta olan sigaranın kanserle de yakın bağlantısının olduğu iddiası giderek kuvvet kazanmaktadır. Sigara içmenin meydana getirdiği ağız, beden ve çevre kirliliği, diğer şahıslara verdiği eziyet de çok ciddi boyuttadır. Örnek kabilinden sayılabilecek bu zararlar, haliyle sigara içmenin dinî hükmünü araştırmayı da gerekli kılmaktadır.

Sigara, on dört asırlık fıkıh tarihi içinde nisbeten yeni bir mesele olduğundan ilk devir müctehidlerinin konuyla alâkalı görüşünün bulunmayacağı açıktır. Çağdaş sayılabilecek son dönem İslâm bilginleri de sigaranın dinî hükmü konusunda üç gruba ayrılmışlardır.

1. Sigaranın zararlarını bilmeyen veya önemsemeyen bir grup bilgin, tütün kullanma (pipo, nargile vb. de dahil), sigara içme hakkında dinde açık bir hüküm bulunmadığını, şâri` tarafından açık bir yasak gelmediğini ileri sürerek sigara içmenin mubah olduğu görüşünü ileri sürmüştür.

---

2. Diğer bir grup İslâm bilgini ise, sigara içmeyi doğru bulmamakla birlikte, "haram" da diyemedikleri için "mekruh" olarak nitelendirmişlerdir.

3. Üçüncü bir grup ise, sigara içmeyi, özellikle tiryakilik derecesinde sigara alışkanlığını sağlık açısından zarara ve ekonomik yönden israfa yol açtığı, nafaka yükümlülüğünü ihlâl ettiği gerekçesiyle "haram" saymışlardır.

Günümüz İslâm bilginlerinin genel eğilimini yansıtan bir değerlendirme yapmak gerekirse şunlar söylenebilir: Her şeyden önce, sigara içme hakkında dinî bir hükmün ve şâriin yasağının bulunmadığını söylemek doğru olmaz. Şer`î hükümler belli ilkelere dayalıdır ve birtakım gayelere yöneliktir. Naslar her mesele hakkında ayrıntılı ve münferit hüküm vermek yerine genel kurallar ve ölçüler koymuş olup, müslümanlar önlerine çıkan meseleleri nasların koyduğu bu ilke ve ölçülere, gözettiği gayelere göre anlamak ve değerlendirmek zorundadırlar. Bu itibarla sigara hakkında muhtemel fikhî hükmü, belli açılardan ele alıp tartışmak ve çıkan sonuca paralel bir değerlendirmeye gitmek gerekmektedir.

a) Zarar. Sigaranın zararsız olduğunu söylemek, artık bugün ilmen ve tıbben imkânsız olduğuna göre, konunun dinî yasaklar çerçevesinin tamamen dışında düşünülmemeyeceği şüphesizdir. Bilim adamları sigaranın ihtiva ettiği nikotinin ve sigara dumanının bünyede kanserden, sinir sistemlerinde bozukluğa kadar bir dizi zarar ve hastalığa yol açtığından söz etmektedir. Kur'an'da, "Kendinizi elinizle tehlikeye atmayın..." (el-Bakara 2/195) buyurulmuş, Hz. Peygamber de, "Ne doğrudan zarar verme ne de zarara zararla karşılık verme vardır" (İbn Mâce, "Ahkâm", 17; el-Muvatta', "Akziye", 31) diyerek bir kimsenin kendine ve başkalarına zarar vermemesinin temel bir dinî ilke olduğunu vurgulamıştır. Sigaranın hem içene hem de çevresinde bulunan kimselere zarar verdiği göz önüne alınca hem Allah hakkının hem de kul hakkının birlikte ihlâl edildiği söylenebilir.

b) İsrâf. İsrâf malı boş yere harcamaktır. Kur'an'da, "Yiyiniz, içiniz, fakat israf etmeyiniz" (el-A`râf 7/31) buyurulmuş, Resûl-i Ekrem de daima mutedil, ölçülü davranmayı emretmiş, malın boşa harcanmasını yasaklamıştır. Sigara için yapılan harcamanın, sigara bağımlısı şahsın bu bağımlılığı göz önünde bulundurulursa israf olmayacağı, hatta

---

önemli bir bünyesel ihtiyacının karşılanması sayılabileceği görüşü -harcama boşa olmanın ötesinde zararlı da olduğu için- tutarlı değildir. Harcama yapan kişinin zengin olması da bu harcamanın israf olmasını önlemez.

c) Nafaka Yükümlülüğü. Aile reisi erkekler eşinin, çocuklarının ve aile fertlerinin, muhtaç yakınlarına bakan erkekler de onların nafakalarını karşılamakla yükümlüdür. Böyle bir malî yükümlülük altında bulunan kimselerin nafaka yükümlülüğünü aksatacak şekilde sigaraya para vermesi de dinî olduğu kadar insanî ve ahlâkî açıdan da kabul edilemez bir durumdur."

Bu izahlar gibi başka açılardan deliller getirenler de vardır. Bu üçünden zararlı olması dahi sigaranın haram olduğunu tek başına ispat eder kuvvettedir.

Ayrıca Osmanlı alimlerinden Mehmed Zihni Efendi'nin Necatül Mümin'in adlı kitabında sigaranın haram oluşunun delilleri hakkında alimlerden 20 görüş zikredilmiştir. Onları da aşağı alıyoruz:

TÜTÜN HAKKINDA ALİMLERİN SÖZLERİ

Bu bölümde muteber kitaplarda muteber alimlerin tütün hakkında söyledikleri yirmi sözden ve tütünün hallerinden, hükmünden bahsedeceğiz. Önce alimlerin bu yirmi sözünü yazalım:

1. Tütün Habistir. Her habis yani pis olan, çirkin olan haram olduğu için tütün de haramdır. Hak Teala'nın şu şerefli sözünden dolayı böyledir demişler:

"Resul Aleyhisselam, kullar üzerine, habis yani pis. Çirkin, kötü olan her şeyi haram eder." Bu tütünün habis olduğunda şüphe yoktur. Habislerin büyüğü olduğunda benim de şüphem yoktur. Zira tütün içen insan yanımda bulunsa laşe kokusundan daha ziyade eza duyarım. Selim tabiatta olan her insan için de böyledir.

Tütünün habis olduğuna insanların adeti de şahittir. Bu adet şudur: Tütünü helalarda istimal ederler, bundan başka bir şeyi orada kullanmazlar. Bu adet, tütünün, bütün habis şeylerden daha habis olduğunun şahididir. Bu adeti kimse inkar edemez.

Salih ve takva sahibi kimselerin tütünü içmeyip belki tütünü i-çenlere razı olmayıp tütün içenlere bu illetten kurtulmaları için acıyıp dua

---

etmeleri de tütünün fena, kerih ve habis olmasına şahittir. Bu habis olan tütünü terk ve tevbe etmek gerektir.

2. Tütünü kullanmak israf olduğu için haramdır, derler. Zira fay-dasız yerde parayı harc ve telef etmektir. (Vesile'de mezkurdur.)

3. Tütünü kullanmakta eza bulunduğu için haramdır, demişler. Nitekim bu hüküm Allah'ın şu şerefli sözüne dayanır:
“Sana hayız; halinden sorarlar; de ki: O eza verici bir şey olduğu için hayız bulunan kadınlarınızdan uzak durunuz.

Hayız halindeki karısı ile cima etmek, bir eza olduğu için haram oldu. Bu ezanın büyüğü ise bu habis tütündür. Bu tütünün verdiği ezayı hiç kimse inkar edemez. İş böyle olunca tütün içmekte mü'minlere ve meleklerle eza olduğu muhakkaktır. Bunun için tütün haramdır, demişler. Çünkü şu hadis-i şerif de bunu bildirir, derler:
“Eza veren herkes cehennemdedir.” Bu habis tütünden tevbe etmek farz ve lazımdır. Çünkü hadis-i şerifteki herkes kelimesi, her bir eza ediciye şamildir.

4. Tütün od'dan, ateşten bir cüz, bir parçadır. Ateş haram olduğuna göre tütün de haramdır, demişler. Zira haramdan bir parça olan da haram olur. Ateşin haram olması, şu ayetle sabittir:
“Muhakkak ki yetimlerin mallarını zulümle yiyenler, ateş yiyerek karınlarını doldurmuş olurlar.”

Maliki imamlarından rivayet edilerek vesile'de böyle denilmiştir. Ateş haram olduğu için ateşle yanan şeyi yemek haram olur, demişler. Mesela ekmek ateşle yansa onu yemek haram olur. Ya bu habis tütün ki, ateşin cüz'ü ve aynı olarak azap yönünden şedit olması ile beraber haram olduğuna da şüphe kalmaz. Akli olan onu kullanmaz. Zira içmeye devam edip ısrarlı olmakla, gece gündüz ağzından düşürmemekle, kebair (büyük) günah olur....Allah, ıslah eyleyip içip müptela olanlara Allah soğukluğunu ve nefretini versin. Bu illetten ümmeti Muhammedi kurtarsın inşallah.

5. Tütün kullanmak, ya boş şey, yahut eğlence veya abes olduğu için haramdır, demişler. Zira bunların her birinin haram olduğu, ayetler ve hadis-i şerifler ile sabittir. Tütünün bunlardan olduğuna da şüphe yoktur. Zira tütünde şer'an asla fayda yoktur. Belki zarar çöktür.

---

6. Tütün sekir (sarhoşluk) verici olduğu için bütün sekir verici şeyler haramdır. Hadis-i şerifi ile ve İmam-ı Muhammed'in "Az ve çok sekir verici şeylerin hepsi haramdır" sözü ile tütün haramdır, demişler. Zira tütünü içmeye yeni başlayanın başı döner. Fakat her insanda böyle olmasa da yine cinsinden itibar olunup bir insanda bulunması usul ve kaide kabul edilmesine yeter.

7. Tütün kullanmak Allah'a ibadetten insanı men ve tehir etmeye sebep olduğu için haramdır, denilmiştir. Nitekim ayet-i kerimede buyrulmuştur ki:

"Ey iman edenler, mallarınız evlatlarınız, Allah'ın zikrinden sizi oyalamasın."

Yani mal ve evlatlarınız, Allah'ın zikrinden ve ibadetinden sizi tehire ve men etmeye sebep olmasın, alıkoymasın demektir. İşte ey mü'minler, bu tütün de kişinin namazı cemaatle kılmasına, beş vakit namazı vaktinde kılmasına, zikir, salavat ve Kur'an okumasına Allah'ı zikretmesine mani olur. Böyle olduğu her insanın malumudur. O halde böyle şeylere sebep olan tütünü hemen bırakmak gerektir. Mevla, ıslah eylesin.

8. Tütünü kullanmak, dalalet ve fena olan bid'atlerden olduğu için haramdır, demişler. (Hadimi şerhinde mezkurdur.)

9. Misvakın meşruiyet hikmetini ve faydasını izale ve yok ettiği için habisdur. Zira misvakın meşruiyeti, insanın ağzında tabii olarak peyda olan kokuyu izale ve yok ederek ağızı temiz kılmaktır.

Peygamberlerin sünneti olan misvake aykırı ve zıt olarak insanın kendi dilemesiyle kokusu necasetten habis ve kerih olan tütünü kullanıp ağızını necis gibi kokutmak, insanlığa yakışır şeylerden değildir. Belki yukarılarda söylendiği gibi kullanması haramdır. Allah, tevbeler ihsan eylesin.

10. Tütün insanlara azab etme aleti olduğu için kullanması haramdır, demişler. Zira Yunus Aleyhisselam'ın kavmine Allah duhan (duman) ile azap eyledi. Hak Teala, kelimasında buyurdu ki:

"O iman edenlerden, dünya hayatında rüsvaylık azabını kaldırırız."

Bu Ayette geçen hizyi (rüsvaylık) azabından murat duhan azabıdır ki, kıyamete yakın, kıyamet alametlerinden olarak yeryüzünde duhan zuhur edip kafirlere azab olsa gerektir. Azaba alet olan şeyi kullanmak haramdır, demişler. (Vesile'de mezkurdur).

---

11. Tütünü kullanmak haram olan kibri insanda peyda eder, bunun için kullanması haramdır. demişler. (Berika'da mezkurdur).

12. Tütünü kullanmak cehennemde muazzeb olanlara benzemek olduğu için haramdır, demişler. (Ruhu'l-Beyan tefsirinde izah olunduğu gibi) Malum olsun ki, demirden, bakırdan, kalaydan ve tunçtan yüzük kullanma-yı Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem nehy ve men etti. Çünkü bunları kullanmak cehennem halkına benzemek olduğu için. Halbuki tütünde bunlara benzemek daha fazladır. Zira tütün içen kimsenin ağzından ve burnundan, cehennemde yanan kafirler gibi, duman çıkar. Bundan başka tütünde daha nice zararlar ve belalar vardır. Mü'mine yakışır bir şey olmadığı için tevbe etmek gerektir.

13. Tütünün zehiri ağır necaset olduğu için ve insanın ağzı da beden dışından sayıldığından bu zifir tükrükle karışarak bir dirhemden fazla olur ve ağzı necis olup namazı sahih olması şüpheye düşer. Alim, fazıl, merhum Aktai duhan hakkındaki risalesinde böyle beyan etmiştir.

14. Tütünü kullanmak, kafirlerin pis adet ve usullerini ihya edip şöhret bulduran ve Resulullah Efendimiz Hazretlerinin şerefli sünnetini öldüren bir iştir. Bu da ümmetliğine yakışır şeylerden değildir. O halde tütünü terk ve tevbe etmek lazımdır.

15. Tütün içen kimsenin ağzı, bıyığı, sakalı, elbisesi ve bütün beden; pis ve çirkin kokularla kirlenip, camiye ve şer'an girilmesi makbul olan meclislere giremez. Zira Resul' Aleyhisselam:

“Fena kokulu ağaçlardan yiyenler, elbette mescidimize yakın olmasınlar. Çiğ soğan ve sarımsak yiyenler, elbette mescidimize yakın olmasınlar,” diye buyurdu.

Zira bunların kokusundan melekler eza duyar, buyrulmuştur. Halbuki bunlarda insanlar için fayda ve havayı tebdil edip sıhate yarayan hassalar bulunduğu halde kokusundan ötürü men edildi. Bunun için fukaha efendiler, çiğ soğan ve sarımsak yemeye ruhsat vermediler. Ve bu hadisten ötürü fakihler, pırasa, turp, et, balık ve diğer fena kokulu şeylerden hangisi bir insanda bulursa camiye giremez dediler. (Berika'da mezkurdur.)

16. Tütün insanın bedenine zararı olduğu için bedeni harap eder, demişler. (Berika'da ve Mecalis-i Rumi'de mezkurdur). Böyle bedene zararı olan şeyi içmek haramdır. Zira beden, ibadet aletidir. Hekimlerin

---

ve hakimlerin reislerinden İbni Sina dedi ki: "Eğer duman, toz ve pis koku insanın beynine girmese, insan bin sene ömür sürerdi. Fakat insan bunlardan kurtulamaz bedeni harap olur. "Burada duman, ne dumanı olursa olsun mutlaktır. Ve insana zarardır. Bunun için ekseri tütün içenlerin vücuttan marazlı, göğüsleri balgam ile dolu mideleri zayıf, benizleri sarı, yemekten ve içmekten, akılları idrak etmez olur.

18. Tütünün hükmü, şer'an şüpheli şeylerdendir. Zira hakkında alimler arasında ihtilaf oldu. Bunun için tütün haramdır, demişler. Çünkü hadis-i şerifte buyrulmuştur ki:

"Şüpheli şeyi işleyen haram işlemiş olur." Tütün gibi... Zira bütün bu sözleri tütünün ileri, belki haram olduğunu ifade eder. Tütünden tevbe etmek lazımdır şüpheli olduğu için.

19. Eğer tütünün içmesi mubah olsaydı bile bugünkü şekilde kullanılması haram olurdu. Zira kaç türlü haramlara sebep olmaktadır. Mesela: Tütün içmekte, israf, kibir, eza, yalan, istihza, gıybet ve diğer haramlar gibi aşağıda gelecek birçok haramlar vardır. Usul kaidesi gereğince, bir sebebin neticesinden dolayı sebebe de netice hakkındaki hüküm verilir.

20. Tütün içmek, bir vakitler sultan tarafından nehy ve men olundu. Zira tütünde malı telef etmek vardır. Alimler bu hususta ihtilat (konu üzerinde görüş belirtip birleşmeleri) etmişlerdir. Halbuki şeriata aykırı olmadıkça sultanın emrine uymak vaciptir ve sultanın vefatı ile emri nesh olmaz, demişler.

Bu hakir de der ki: Tütünü içmek, Resul aleyhisselam'ın kavli ve fiili sünnetiyle meşhur ve memduh olan güzel kokular sürünme sünnetinin hikmet ve faydasını izale ve yok etmekle Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem'e ziyade muhalefet etmektir. Ey akıllı insan! Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem bütün güzel kokulardan daha güzel kokulu bir varlık iken yine güzel kokulu yağlar ile yağlanırdı.

Alimler, bunların her birini deliller ile isbat ettiler. Bu delillerin her biri bir ihtimal ve zannı ifade ederlerse de yine hepsi bir arada kuvvet bulup tütünün **haram olmasını kesinlikle ifade ederler.**

İş bu merkezde olunca tütünü ekmek, biçmek, satmak, almak ve parasını yemek caiz değildir. Bunları böyle bildikten sonra tütünü terk ve tevbe etmek vacip ve lazımdır."

